

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 435dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok csak csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország: Kinevezések; Országgyűlési közlemény: (221 országos ülés a m. FRR. több rendbeli válaszüzenet hitelesítése, elegyes ülés; 284 's 285d. ker. ülésekben sept. 13 's 14d. somogy megyei sérelme iránt kelt frdi válaszüzenet tárgyalatván erre nézve a két tábla megegyezett; aztán a kiszemelt indítványok, Fiume 's Buccari rendeztetése tárgyalatván frdi válaszüzenet stb. kerültek szövegnyegre; 221, 222d. rdi ülésekben több rendbeli válaszüzenet tárgyalatott; részletei a' 209, 210, 220 frdi, ugy a' sept. 3d 's 9 ker. üléseknek. Budapesti napló; Komárom megyei közgyűlés.)

Aldunai tart. (lázadás a' statusfoglyok közt)
Portugália (pénzügyi javítások)
Spanyolország (választási kitérésok, marokkai spanyol ügyek kiegyenlítették, miniszterváltás)
Anglia (O'Connell fogadtatása 's beszéde; csapatok küldetnek Dublinba, ndjon szül. hg. keresztelése)
Franciaország (Joinville hg. rüpirata, Napoleon 's Wellington szobraik, islyi csata eredménye stb.)
Görögország (Miniszterváltás stb)
Ertesítő.

Magyarország és Erdély.

A' nagymélt. m. kir. udv. kamra csatádi kamarain-tézóségre Wimmer László bognáni igazgató-számtartót, a' fumei kir. sőhivatalnál megürült mázsálói állomásra pedig Wukosich Prokop ógrádsikai ső- és harminczad-jövedelmi fölügyelőt nevezte ki.

Országgyűlési közlemény a' Hírnök szerint. 221 d. orsz. ülés a' nm. FRRnél, sept. 13kán déli egyed-fél órakor. Az ülés megnyitásakor hitelesítették a' tegnap felolvasott két főrendi válaszüzenet az urbéri cik-kelyek némelly szakaszai módosítása 's a' jobbágyok által gyakorolt szabad sóarulás tárgyában. Felolvas-tattak 's köziratra utasítottak ezután a' vallásbeli sé-relemek és nehézségek mult orsz. gyűlésről hátramaradt némelly pontjai iránt átküldött negyedik; a' turmezei gr. pauszos tárgyában szerkesztett harmadik rendi üze-netek; végre a' házalók iránti sérelem iránti felírásra a' nm. FRR. megegyezéseket nyilatkoztatták. — Ezután a' felséges elnök a' t. RRket elegyes ülésre meghivat-ván, ebben a' harminczadok orsz. gyűlési meghatározá-sa 's a' somogyi sérelem felolvasattak, megpecsétel-tettek 's ő felsége kegyes színe elibe küldettek. Az ülés-nek már két óra előtt vége lön.

284d. ker. ülés sept. 13kán. Elnökök Bay Ferencz Szabolcs, és Sárközy Kázmér Fehér megyék követei; Jegyzők Vukosich, Palóczy; naplövívő Eischl. Minde-nek előtt a' ker. elnökség a' RRket azon eljárásról érte-sítette, mire őt a' tegnapi titkos tanácskozmány meg-bizta. — Tárgyalás alá pedig először Somogy megyé-nek a' szekeres házalás helytartótanács által lett elültá-sából eredett sérelmére tett frdi válaszüzenet vétetett, mellyre a' FRR. által javasolt stylaris módosítások el-fogadtattak 's az erre adott üzenetet a' ker. jegyző még az ülésben elkészítvén, azt a' tanácskozás folytatában fel-olvasa, mi a' mai orsz. ülésbe be is vitetett. Ezután az orsz. sérelemek és kívánatok érdemében készített 2dik üzenetre tett frdi észrevételek kerültek elő. Azon pon-tokra, mellyek még frdi elfogadást nem nyertek, a' RR. ez alkalommal is előbbi határozatukat tartották meg. Továbbá, Sz. megye követe figyelmeztetésére, az orszá-gos pénztár számadásainak megvizsgálására választ-mány, még pedig a' megyék részéről kerületenkint egy, a' sz. kerületek, kir. városok és káptalanok közül szin-to egyegy választandó tagok küldettek ki. Végre a' ki-szemelt indítványok fölötti tanácskozás folytatott. A' 26d. pontra nézve, melly szerint világos örökösödések eseteiben a' vérek között rövid uton végrehajtandó osz-tály és a' jobbágyok örökösödésének javítása indítvá-nyoztatik, sokféle javaslat tétetett. T. megye követe va-gyon-biztosítás tekintetéből kívánta: hogy a' rövid uton elintézendő örökösödésekre nézve a' főbbvitel birto-kon belül engedtessek meg, 's a' főbbviteli bíróság törvény által állapítsák meg; melly aztán bizonyos ha-táridő alatt ítéletet hozni tartozzék. — Az utána szó-lott megyei követ küldöji pedig a' hiányt leginkább ab-ban tapasztalák: hogy a' bírák sokszor a' kijelölt időre nem jelennek meg, 's azzal, hogy a' költséget szaporít-ják, még az ügy elintézését is hátráltatják; ennek or-voslására tehát a' törvényt akép kívánta módosíttatni, hogy az osztályért folyamodó fél, folyamodását az alis-pánnak beadván, az 1836. 14. t. értelmében bírák vá-lasztassanak, kik 15 nap alatti ítéletet hozni tartoznak;

ha pedig a' bírák közül valamelyik meg nem jelennek, helyébe az alispán azonnal mást nevezhessen. — G. me-gye követe pedig ugymond: azon szokás, melly jelen-leg az örökösödési pöröknel a' bírák választására meg van állapítva, nem czélzerű, mert ha a' felek nevez-nek ki két bírót, 's ezek választanak elnököt, a' bírák a' fél érdekét képviselve 's ótalmozva, egymást paraly-sálgják, az ítélet egyedül az elnök határozatától függ; mind e z e k elmellőzésére tehát küldöm azt kívánják: hogy a' bírákat mindig a' közgyűlés válassza; a' felek pedig közösen az elnököt; és így a' kisebb értékű pe-rekben, mellyek t. i. a' 3000 forintot túl nem haladják 3. nagyobb summájú perekben pedig 5 bírót ítéljen. — Egy kárpátvidéki követ megemlíté, mikép az ősiség tár-gyában kiküldött ker. választmány a' világos örökösö-dések iránt rendelkezett; és ha ezen munkálatot egé-szen a' RR. tárgyalni nem akarnák, legalább a' betáblá-zásról, telekkönyvvitelről és a' világos örökösödésről szóló pontokat vennék tanácskozás alá, mert a' vagyon csak ugy van biztosítva, ha arról a' törvény világosan rendelkezik; itt a' bírák választását bármikép elinté-zhetik, általa a' birtokot legkevesebb sem biztosítottuk, mivel a' feleknek, ha közülük valamelyik a' választmá-nyí bírák ítéletével meg nem elégednek, a' törvény ut-ja fenhagyatik 's az ellen mindenkor megindíthatja ke-resetét; innen van az, hogy ha az ilyen választmány valamely birtokot árul, a' vevő örökzik annak meg-vételétől, mivel vásárolt vagyonában biztosítva soha sem lehet: ennélfogva a' jelen tárgyat az ősiségi munkálat tárgyalásig felfüggesztendőnek vélem; főlebb-vitelre nézve pedig a' kancellaria bíróságát kívánom megállapíttatni. — Egy más megyei követ ugymond: a' világos örökösödési eljárás rendezése nem a' birtok biz-tosítása tekintetéből, hanem a' vérengzések elmellő-zésére tétetik, mert az örökösödés tárgyában bármik-ép rendelkezünk, meddig az ősiség eldöntve nem lesz, ezen kérdés bonyolult állapotban marad. Miután te-hát a' sommás uton elintézendő örökösödési eljárásra szükségünk van, szerettem volna, ha mindazon indít-vány, mellyek ez érdemben tétettek, tanácskozás előtt köziratra adatott volna, azonban ez mellőztetett; én két részre osztom a' főbbviteli kérdést, nézetem szerint azt kellene elhatározni, vajjon az ügy érdemére nézve en-gedtessek é meg a' főbbvitel, vagy pedig csak a' kérdés elhatározásában van helye a' sommás eljárásnak? én a' főbbviteli bíróságot egyedül ez ut ó b b i kérdés elintézésére állapítanám meg, mert az eljárással meg nem elégedett feleknek a' rendes törvényt mindig sza-badon áll. Ezenfelül még a' bírák számát, mellyek je-lenleg az örökösödési eljárásban ítélnék, ki v á n n á m megváltoztatni. Sokszor súlyosan esik a' feleknek, hogy egypár száz forintot tevő örökösödés iránt olly sok bí-ró ítél, miből a' felekre tetemes költségek háromlanak; annál fogva küldöm kívánják, ott, hol az érték 1200 p. forintot meg nem halad 3, azontuli summa felett pedig 5 bírót ítéljen. — A' többfelé ágazott indítványok közül szavazat alá legelsőben azon kérdés tétetett: vajjon a' főbbvitel a' dolog érdemére, vagy csak az institutum helyes alkalmazásának megítélésére alapíttassék é; 28 megye 18 ellenében ez utóbbira szavazott; főbbvitel-re pedig az általános többség a' törvényszéket állapi-totta meg, melly a' főbbvitel perben a' legelső törvény-szakon ítéletet hozni tartozik. — Ezután B. megye azon indítványa fölött szavaztak a' RR. hogy azon esetre, ha a' férfi végrendelet nélkül hal el, a' birtokban maradt öz-vegy, törvényes kort elért gyermekeinek örökségét kiadni tartozzék, magának csak annyit tarthatván meg, mennyit egy gyermek öröksége tesz, 's erre az 1836: 14. t. állapíttassék meg; de ezt 31 megye 15 ellenében elvetette. — Továbbá P. követe indítványozá: hogy, midőn valamely örökösödési tárgy elintézésénél a' fe-lek érdeke többfelé oszlik, ezen külön érdekek képvi-selhetésére minden egyed a' bíró választásába külön folyjon be; azonban ezt is 32 megye 13 ellenében meg-buktatta. Ugy az e' kérdésnél előkerült többi indítvány is, hogy a' bírák számában az öszveg aránya szerint, ha az érték 3000 ftot meg nem halad 3, azontul pedig 5 bírót ítéljen, és hogy az ilyen compmissionalis pe-rek okleveleikkel a' megye levéltárába tétessenek 'stb. szavazat által mellőztetett el; minélfogva az 1836: 14. t. módosítása az első indítvány érdemében állapíttatott meg, mint az első szavazatból világos.

221 d. orsz. ülés a' t. KK. és RRnél sept. 13dikán. — A' ker. elnökség által a' szekeres házalók tilalma-zásából eredett sérelem tárgyában készült 2dik üzenet benyújtatott, 's felolvasása után, minthogy e' tárgyra nézve megtörtént a' két tábla közli egység, a' FRR-hez azonnal átküldetett. Továbbá az urbéri törvények-ben a' RR. által javasolt pótlásokra és változtatások-ra; ugy a' jobbágyok által gyakorlandó sóarulás tár-gyában átküldött frdi észrevételek mutattattak be; 's ezután a' RR. vegyes ülésre távoztak, honnan némelly felírások ő felségéhez fölterjesztettek.

285d. ker. ülés sept. 14kén. Elnökök és naplövív-ő az előbbieket, jegyzők Szentkirályi és Ghiczy. Ezen ülésben hitelesítették a) a' g. n. egy. vallás tárgyában készített 4dik üzenet és felírási javaslat a' julianum ka-lendarium gregorianumhozi alkalmazása iránt; b) az egyházi áldásnak a' római kath. papság által a' vegyes-házasságoktól lett megtagadása tárgyában tett 4, c) a' szab. kir. városok belrendezése iránti 6 üzenet; d) a' váltó törvényekben tett módosítások és az ezekre vo-natkozó üzenet. Ez utolsó tárgy hitelesítése alkalma-kor, hogy a' váltó mennyire tartja meg erejét, ha ingat-lan vagyonra betábláztatik ismét élénk vita keletkezett; ezuttal is kimondatott, mikép az ingatlan vagyonra be-táblázott váltó, váltói érvényességét veszítvén, száraz kötelezvénynyé válandik, azonban lehet olly eset, mi-dőn a' váltóra kért biztosítás az ingó vagyonbul ki nem telik, az ezután leendő betáblázás a' váltó erejét nem fogja csökkenteni, hanem a' végrehajtás az ingatlan va-gyonra is kiterjesztetik annyiban, mennyire az előbb betáblázott száraz kötelezvények a' vagyont föl nem e-mészik. — Továbbá élénk vitára nyújtott anyagot a' tanácskozás alá veendő tárgy; napirendre kitűzve vala a' Fiume és Buccari szabad kerületek elrendezése tár-gyában a' FRRtől átküldött válaszüzenet, a' vadászat tilalmazását tárgyaló törvényjavaslat; S. és Sz. megyék követei ez utóbbi fölvetelét sürgették, mások pedig a' kerületek rendezését; S. követe, ugymond, nem fog-hatja meg, miért viseltetnek olly ellenszennvel a' va-dásztörvények tárgyalása iránt, ez azon tisztelettel ösz-sze nem fér, mellyel a' kisebbség a' többség irányában viseltetni tartozik; ezen tárgy fölvetelét 29—30 me-gye két izbeni szavazat által elhatározta, azt tehát a' kisebbségnek elmellőzni nem lehet. Erre B. követe meg-jegyzé, épen S. követe volt az, ki annyiszor mondá: az idő drága, Magyarország teendője fölötté sok, 's ime-most, midőn már az országgyűlés végén vagyunk, va-dásztörvényekkel akarja az időt fölemészteni, nekünk a' haza közjavanak előmozdítására annál sokkal szor-gosb és halasztást nem szenvedhető teendők vannak, ott állanak a' financialis és népnevelési választmányok munkálatai, itt van a' napi rendre szinte kitűzött Fiume és Buccari kerületek rendezése 'stb. Ennek ellenében egy kárpátvidéki követ nyilatkozott. Ne gondolja vala-ki, ugymond, hogy velem elhithető fogja, mikép a' Fiu-me és Buccari kerületek rendezéséből ez orsz. gyűlésen törvény lesz, ellenben a' vadászat tilalmazásáról, melly-nek tárgyalását a' többség kétszeri szavazat által elha-tározta, G. megye követe törvényjavaslatot készített, mi a' tanácskozást szerfölött könnyebbíti, 's azt ez al-kalommal felvevén, rövid idő alatt be is végezhetjük; ez után a' Fiume és Buccari kerületek rendezésére tett frdi észrevételeket tárgyalhatjuk. Más részről azonban megjegyeztetett, miképen az országgyűlési tanácskozás alatt levő tárgyak az új indítványok fölött elsőbbséggel bírnak. — Z. követe ugymond: igen csudálkozom Sz. követe azon állításán, hogy a' Fiume és Buccari kerü-letek rendezéséből mi sem lesz; ha nála, mint többször mondotta, az idő drága, ha állítását bizonyos tudomá-sra alapította, miért kívánja azt a' vadásztörvény után fölvetetni; egyébiránt az idő későre haladván, ne arról vitatkozzunk most, mit vegyünk fel előbb, hanem jelöl-jük ki a' jövőhétli tanácskozásra kitűzendő tárgyakat; véleményem erre az, legközelebbi orsz. ülésbe vigyük a' városi munkálatot, 's egyéb bevégzett tárgyat, a' ke-rületbe pedig a' fumei és buccari ker. rendezését, to-vábbá a' financialis választmány munkálataból azon pon-tokat, mellyekre a' többségnek utasítása van. Én az ex-cerpták tárgyalását nem ellenzem, sőt annak barátja va-gyok, mert két orsz. gyűlés megtanított bennünket, hogy rendszeres munkálatot törvénynyé tennünk nem lehet, azonban ez alkalommal az excerptákban nagy hiba tör-

tént, sok igen fontos tárgy fölvetését azért mellőztük, mivel e' vagy ama systematicus munkában befoglaltott; minthogy pedig látjuk, hogy azokból igen keveset, vagy éppen semmit sem vihetünk keresztül, kívánom: hogy onnan a' leglényesebbek kiszemeltek, az excerpták közt tárgyaljuk. Még hosszas vitatkozás folyt, végre a' sorozat az indítvány következtében, az említettekben túl még a' szemelvényekben 'stb. állapított meg. Végre felolvastatt az orsz. pénztár megvizsgálására a' megyék és kerületek részéről választott választmányi tagok névjegyzéke, ugyan is megyék részéről a' dunáninneni kerületből Boika Tivadar (Bars), dunántuli kerületből Kerkápolyi István (Zala), tiszáninneni kerületből Nagy Károly (Gömör) és a' tiszántuli kerületből Karácsonyi László (Torontál) megyék követei; a' szabad kerületek közül pedig Kovács Sámuel (Hajdukerület követe.)

222d. orsz. ülés a' t. RR-nél szeptember 16kán. Mai orsz. ülést a' nm. kir. személynök ismét egy szomorú tudósítással nyitotta meg; ugyanis fájdalmas érzéssel tudatá a' RR-ek Butyky Menyhért Ugocsa megye követeinek hirtelen történt halálát; és a' RR-ek a' jeles hazafi tetemeinek holnap leendő besztertelésére meghitta, hova ezek közegyetértéssel nemzeti dísz öltözetben fognak megjelenni. A' tanácskozás alá vett tárgyak közül ezután felolvastatt a) a' g. nem egy. vallásnak állapotát iránt; b) az egyházi áldásnak a' vegyesházasságoktól a' r. kath. papság által lett megtagadása tárgyában készült 4dik üzenete a' RR-nek, melyekre észrevétel nem lévén, c) áttérték a' RR. a' sz. kir. városok elrendezése tárgyában készített 6dik üzenet tárgyalásába. A' jelen tanácskozás nem annyira a' dolog érdemére, mely már annyiszor megvitatott, mint inkább a' FRR-ek a' városok elrendezését akadályozó működésük ellen terjeszkedett. A' vitatkozás érdekes részleteit jövő számunkra tartandjuk; ez alkalommal mindazonáltal annyit szükségesnek tartunk megjegyezni: hogy a' kerületi megállapodás legkevesebb sem változott, egyedül a' 89. Snál, B. indítványára, felszólítanak a' FRR., hogy a' közvetlen választás mellett határozottan nyilatkozzanak, mivel a' két tábla közötti egyezkedés leginkább ez által vált lehetlenné.

(Vége a' 209d. frdi ülésnek.) Találkoztak azonban a' védvámok is több pártolói, közülök egy m. gr. ki, mondása szerint, "nem szokott macskakint a' köleskása körüljárni, hanem egyszerre neki menni az ellenségnek, azon meggyőződését fejező ki, hogy ha az Ausztria's Magyarország közti sorompók eltörültenének, nem sokára elenyésznek nemzetiségünk, szellemi 's anyagi jólétünk, szabadságunk biztosítva nem lesz, addig kívánok Magyarországot és Ausztriát közt oly magas sorompókat emeltetni, mint a' St. István tornya, oly vastagokat mint a' chinai fel." Beszéde folytában a' magyar közgazgatásnak az ausztriaiól egészen elkülönözését ohajtotta, mi nézete szerint sem a' pragmática sanctioval sem korunk többi törvényeivel nem ellenkeznek; sőt ezekben, különösen 1791: 10ben gyökerezik. Ezáltal mindazon gátok hátrattának el, melyek leginkább honunk anyagi 's szellemi fejlődését akadályoztatják. De minthogy ezek most még el nem érhetők, pártolja a' RR. üzenetét. Még azon kérdésre nézve: a' jelen orsz. gyűlésre kéressenek e' ki ő Felsőjétől a' szükséges adatok vagy csak a' jövőre? különbözőleg vélekedvén több m. tagok, végre ő cs. k. Felsője következő elnöki előadásal fejező be az ülést: Nem állhatom meg, miután ilyen nevezetes és fontos tárgy forog fen, hogy némely-lyekre, mik itt előadattak, véleményemet ne fejezzem ki. Mióta résztvettem a' köz dolgok tárgyalásában, mindig az volt véleményem a' vám és harminczadok tárgyában, hogy minden oly vámrendszer, mely akadályokat és megszorításokat tesz a' kereskedésnek, nem jó, nem észszerű; és ha tekintem a' következményeket, melyek különböző rendszerekből származtak, őszintén meg kell vallanom, ámbár igen tiszteltem Maria Terezia királynénak emlékeztétét és intézkedését, mégsem lehetek azon értelemben, hogy kívánatos nem lett volna, ha az ausztriai monarchiára nézve a' tiltó vámrendszer nem hozatott volna be; mert mindig azt tapasztaltam: hogy akkor megy legjobban a' kereskedés, ha azon természeti ösztökötetés és kapocsra nézve, mely a' szomszéd nemzetek és országok között van, legkisebb megszorítás nem történik. Más alakban tűnik elő azonban a' kérdés akkor, midőn már a' tiltó vámrendszer létezik; és itt az a' kérdés adja elő magát: miképp lehet ezen tiltó rendszerből a' kereskedés szabadságára átmenni? E' részben legnagyobb vigyázattal 's ovatossággal kell eljárni, nehogy a' létező kapocs egyszerre megérintetvén, az által új veszély idéztessék elő. Mi Magyarországot illeti, meg kell vallanom, hogy kezdettől fogva mindig

más értelemben voltam mint a' t. RR. most vannak, miszerint mindig azt véltem, hogy Magyarországnak körülményeiben semmi hasznosabb, üdvösebb nem lehet, mint ha a' vámok, melyek ő Felsője örökös tartományai és Magyarország között léteznek, tökéletesen megszüntetnek; mert azt hiszem, hogy gazdaságunk mostani állapotában, ki gyakorlatilag üzi a' mezeigazdaságot, meggyőződhettem, hogy az tetemes költségekkel jár, és habár ezen költségek nem annyira pénzbeliek, mégis igen nevezetese azért, mert tömérdek sok erő fordítattatik a' természetnyek tenyésztésére, olyannyira, miszerint meggyőződtem, hogy vannak országok, hol a' mezeigazdaságnak üzése több pénzben kerül ugyan mint Magyarországon, de kevés ország van, hol annak üzésére annyi erő fordítatték mint nálunk. Az erő tehát mezeigazdaságunknak legnagyobb kincse, és a' mennyi erő elvonatik a' mezeigazdaságtól, ugyanannyi esik el a' természetnyektől; következésképp, minthogy nem bírnak elég pénzzel és költséggel, tapasztaljuk mind mezeigazdaságunk folytatásában, mind a' honi műipar kifejlődésében az akadályokat. Példát látandunk azon kérdésben, mely néhány nap mulva előjövend az ádriai tengerre nézve, és e' részben kérdelem: vajjon miért nem virágozik ádriai kereskedésünk? pedig ott nincsenek akadályok; és miért nincs azon régenten oly jogszerűen üzött kereskedés többé életben? Azért, mert a' szükséges költségek hiányzanak és ez okozá, hogy a' versenyt a' külfölddel nem állhatjuk ki; és így semmi egyéb nem nevelné inkább nálunk a' földművelést és műipart, mint az, ha a' vámok Magyarország és az ausztriai örökös tartományok közt megszüntetnénk, vagy legalább csak annyiban szállítatnának le, hogy azon költség kikerüljön, mely a' szükséges felvigyázatra megkívánatik. A' t. RR. javaslata, miszerint a' védvámot kívánják behoztatni a' nemzetiség és nemzeti ipar előmozdítására, azon általános eszmém ellen van, miszerint helyesnek nem tartom vám által akadályoztatni a' szabad kereskedést; és ha az ipar előmozdítása tekintetéből a' külországi árukra vám vettetnék, és különösen a' szomszéd német tartományok irányában védvám állítatnék fel; tartani kellene attól, hogy a' helyett, hogy azáltal erőnköt növelnénk, azok inkább kevesitennék; miután ez olyan országra, millyen a' miénk, nem hasznos, hanem igen káros volna. Mert míg az ipar mostani állapotban marad, az általam előadott előzményekből a' következik, hogy még nagy tér nyílik előttünk, míg átmehetünk a' földművelési rendszerből a' műipari rendszer mezejére, és így még sokat más tehetünk erőnk által. Azt vélem tehát, hogy addig, míg azon időt el ériük, káros volna az országra nézve, mit a' t. RR. javasolnak; mert az ipar nem teremtetik előhozandó törvény által, hanem lassankint kell annak kifejlődni; nem elégséges tehát e' részben a' pusztá akarát és ohajtás, hanem ide tökélc, kezek, népesedés és a' miveltésnek bizonyos foká kívánatik. Nézzük csak, hogy példát hozzak fel, mennyi nehézségekkel kelle küzködni a' gácsi gyárnak, míg magát fentarhatta, nem is szólni nyereségről; és mi volt annak oka? bizonyosan nem egyéb mint az, hogy a' gyárnak a' kézi munka nagy költségekben került, és ezen gácsi gyár csak akkor emelkedett, midőn gépek hozattak be. De azt mindenki tudja, hogy az emberi kezeknek gépek általi pótlása tetemes költséggel jár, és erre nézve nagy tökélc kívánatik, ezek pedig a' t. RR. mostani előterjesztésének tanúsága szerint is, az országban fel nem találhatók. Igen szükséges tehát, mint mondám, hogy az egyik rendszerről a' másikra átmenet legnagyobb ovatossággal történjék. Ezeket tartom szükségesnek a' mai ülésben előterjeszteni, hogy a' m. FRR. előtt tudva legyen, miképp én 1802ik óta, midőn t. i. a' jelen tárgy ezen táblánál is tanácskozásba vétetett, az e' részbeni meggyőződésem nem változtattam meg, és hogy még mindig azon elvek mellett maradok, melyek az 1802ik és későbbi országgyűlésekben felállítottak: hogy t. i. a' Magyarország és az örökös tartományok közötti falak szüntessenek meg, a' kül vámok pedig, a' mennyire lehetséges, lejjebb szállítassanak, és minden esetre állandóak legyenek. Ezen elveket követték mindig az ország Rendei eddig tett felírásaikban, és soha védrendszerrel nem gondolkoztak. Ezen régi törvényes eljárást tartom most is annak, mely az országra nézve legtöbb hasznót és üdvöt árasztand. Miután gróf Sz. A. és gróf T. L. által tett előadások abban központosulnak, hogy ő Felsőjétől e' tárgyban adatok kéressenek, 's így a' rendszer fölötti kérdés más időre halasztassék; nem ellenzem, hogy e' tárgyban legfelsőbb helyre a' kívánt előterjesztés tétessék. Szükségesnek tartom továbbá ez alkalommal még valamit érinteni, és ez az országos választmányok tárgya. Tudják a' m. FRR., hogy én az országos választmányok kiküldésének azon tapasztalások u-

tán, melyeket többször tettem, nagy barátja nem vagyok. Ha ezen kérdésben minden rendszer meghatározása nélkül küldetnék ki országos választmány, ebben nem látnék akadályt, miután ezen munkát több adatokat kíván; azt vélem azonban, hogy könnyebben haladunk elő, ha jövőre az országos választmányok mindig csak az országgyűlés alatt, nem pedig egyik országgyűlés és a' másik között működendnek. Mert vegyék csak figyelembe a' m. FRR. hogy ha, teszem országos választmány a' t. RR. mostani rendszere mellett, miszerint Liszt Fridriknek eszméjét fogadták el, küldetnék ki; miután látjuk, hogy a' jelen időben az eszmék sebesen fejlődnek: könnyen megtörténhetik, hogy 3 év mulva a' tek. RR. többé Liszt elveit pártolni nem fogják; meglehet tán Smith Ádamnak rendszerét fogadják el, és ekkor az országos választmány által Liszt rendszere szerint ki dolgozott egész munkálata haszonvehetlenné válnának. A' tapasztalás mutatja, hogy több tárgyakat végeztünk volna el, ha nem tartattak volna meg az országos választmányok, miután az eszmék egyik országgyűléstől másikig felette változnak. Így tehát legcélszerűbbnek tartom, ha azon eszmék nyomán, melyek egy országgyűlésen kifejlődnek, ugyanazon országgyűlés alatt választmány működjék; mert akkor a' tárgyak ugyanazon országgyűlés alatt be is végezethetnek. Én véleményemet csak azért adtam elő, hogy az tudja legyen a' m. FRR. előtt, és hogy tudják azon meggyőződésem, miszerint ha hasznót akarunk hozni hazánkra nézve, szükséges, hogy csak a' külvámok szüntessenek meg, nem pedig hogy újabbak állítassanak fel.

A' 210d. orsz. ülésben egy nagyméltóságú püspök a' reversalisokra nézve ekképp nyilatkozott: Midőn a' t. RR. valamint az előbbi ugy e' jelen üzenetben is az 1790. 26. t. cz. 15 szakaszának azon értelmet tulajdonítják, hogy ezen szakasznak rendelete azon esetben, midőn az apa evangélikus, engedőleges nem tagadhatják, hogy az evangélikus apa szabadságában áll gyermekeit másban, mint a' maga vallásában, tehát a' katholika religioiban is, nevelni: ezt teheti jelesen akkor, midőn a' kath. nő nekie mint protestans völegénynek csak azon föltétel alatt nyújtja kezét, hogy kötendő házasságukból születendő gyermekeik a' kath. hitben neveltessenek. Ezen föltételt a' kath. nő teheti, és hitelvély szerint köteles is; mert azt csak senki joggal követelni nem fogja, hogy a' kath. nő azonnal, mielőtt ötet a' prot. völegény megkéri, köteles legyen még azon föltételek és óvások, melyeket a' kath. egyház megkíván, elmellőztével is vegy. házasságra lépni; ha tehát a' kath. nő hitelvélyhez híven ragaszkodván, csak azon föltétele miatt lép vegyes házasságra, hogy születendő gyermekei kath. hitben neveltessenek, ezen föltételt a' protestans völegény elfogadván, ez által az ő szabadsága köteleessé válik; mert a' kath. nő vegyes házasságra lépven, maga részéről eleget tett; a' protestans férj is tehát a' gyermekeknek kath. hitben neveltetése iránt kötött szerződésnek eleget tenni köteles. E' szerint a' vegyes házasságokból született gyermekeknek a' kath. hitben nevelése iránti szerződéseket maga az 1790. 26. törvény is biztosítja, minekutána pedig a' gyermekek vallásos nevelése iránt kötött szerződések reversalisoknak nevezetnek, kétséget nem szenved, hogy a' reversalisok az 1790: 26. t. cz. 15d. szakaszának engedőleges rendeletében foglaltatván, a' nmlgu FÖRR-nek ama nézete, hogy a' reversalisok az 1790. 26. törvény által el nem töröltetvén, azok törvényes erejűekben megtartandók, valamint azt maga 2dik Leopold király is, kinek mint a' vallási ügynek elintézésére orsz. gyűlésileg megkért és följogosított árbiternek szavaiból az érintett törvény alkotott, ama királyi leiratban, mely a' törvény keletkezése után kevés hónappal a' helytartótanács utján ns. Z. megye és B. városához intéztetett, nyilvánította. A' mlgos FRR-nek az említett királyi leiratból merített okoskodásukat a' t. KK. és RR. e' tárgyalás alatti üzenetükben azzal ostromolják: „hogy az idézett kir. leiratnak rendelete csak azon reversalisokra terjed ki, melyek az 1781 évi october 15ö napján költ tolerantiále edictum előtt adattakki, mivel az 1790ki törvényt megelőző időkbena tolerantiále edictum keltétől fogva a' reversalisok használata eltöröltetett." De a' t. KK. és RR-nek ezen állítása nem alapos; mert az 1791dik évben novem. 17kén kiadott II. Leopold király leiratának azon rendelete, hogy a' reversalisok a' törvény által el nem töröltetvén, törvényes erejűekben megtartandók, általános, és abban azon időnek, melyben a' reversalisok kiadattak meghatározása és kijelölése teljesen elmellőztetik. (In ordine a' kir. leiratnak szava) ad reversales occasione inti matrimonii de educandis in fide Catholica utriusque Sexus prolibus datas Sacra Sua

Mjtas benigne decrevit, talium, cum illae lege abrogatae non sint, vigorem ultro conservandum esse.) Ennek okáért az érintett rendeletet egyedül és kizárólag azon reversalisokra, melyek a tolerantiáé edictum előtt kiadottak, szorítani nem lehet; mert maga a tolerantiáé edictumnak rendelete a Maria Terezia alatt 1768ban kiadott ismeretes leirat irányában csak oda terjed, hogy egyes házasságokat reversalisok nélkül is lehet kötni, de a szabad egyezkedésekből származott reversalisoknak használata el nem töröltetett, mint ez II. József császárnak 1772. maj. 10kén kelt rendeletéből is kiviláglik, de ennek kétségtelen bizonyosságul szolgál, melyek a tolerantiáé edictum után II. József császár uralkodása alatt, sőt az 1790ki országgyűlés folyama alatt is hiteles formában, és sok esetben megyei tisztviselők és más hivatalnokok közbenjöttével nyilvánosan és országszerte készültek, melyeknek számos példányai az illető levéltárakban fentartván, többek ezek közül legujabban kezeim közt valának. Igaz ugyan az, a mit a t. RR. jelen üzenetükben megjegyeznek, hogy az 1791 évben november 17kén költ királyi leirat hivatkozik az 1786 martius 7kén kiadott királyi leiraatra, de ezen hivatkozásból azt következtetni nem lehet, mit a t. RR. állítanak, hogy: „miután az 1786 martius 7ki leiratnak tárgya kirekesztőleg az 1781 évi october 1sője előtt kelt reversalisokat illeti, az 1791 évi nov. 17kén kelt leiratnak rendelkezése is tovább nem terjedhet” — mert ha a többször érintett leiratnak egész tartalma, és nem egyedül az idézett szavak vétetnek tekintetbe, kétséget nem szenved, hogy 1786 évi mart. 7ki leiraatra csak annyiban történik hivatkozás, mennyiben a törvényes erőben megtartandó reversalisoknak bizonyos kellékekkel birniok szükséges; ezen kellékek az 1791. november 17ki fölliratban részletesen előterjesztvők, de azok közt nem foglaltatik az, hogy 1781 évi october 1ső napja előtt kiadottak légyenek. Ama leirat nem intézkedik arról: mikor? hanem milly módon keletkeztek a törvényes erőben fentartandó reversalisok. Végre érintetlenül nem hagyhatom a t. RR-nek a clerus ellenmondásán alapult okoskodását. Ez teljesen elenyészik az által, hogy az egyházi Rend ellenmondása nem azon magyarozatnak, melyet az országgyűlés elnök a „possint” szónak tulajdonított, ellenére történt, hanem ezen ellenmondás közbevettelt annyiban, mennyiben az 1790. 26. törv.cikknek több pontjai a kath. egyház elveivel és érdekeivel meg nem egyeznek, a mint ezt az országgyűlési napló, és az országgyűlési iratok 83 száma alatt foglalt ellenmondásnak tartalma tanúsítja.

Végo a sept. 3. kerül. ülesnek. — A váltóképesség általános kiterjesztése mellett fölhozott okoskodására a tárgyhöz legelőször szólott V. megye követe ugymond: Miután többen a főkérdésbe, ugymint a váltóképesség vitatásába bocsátkoznak, kötelesek tartom én is ez érdemben nézeteit a választmányának előadni: A váltótörvényből a nemkereskedőkre nézve háromlo nagy károk nem abból erednek, hogy Péter v. Pál vigyázatlansága miatt magát váltóilag kötelezvé, ennek szigorúsága miatt tönkre jutott. Teljességgel nem, mert a statusnak mindegy bármelkik polgár szegényedjék el, csak a másik gazdagodjék, hanem az a hiánya a váltótörvénynek, hogy ennek intézete olyan, hogy ha így marad, a csalást fölföldözni lehetetlen vagy igen nehéz, mert ha az aláírást tanusító tanu akad, mit, hogy akad, az erkölcsiség szomorú állapotára vetett figyelem mellett lehetetlen tagadni, ekkor az elmarasztatás is bizonyos a váltót soha alá nem irtakra nézve, sőt azokra is, kik illyeseket soha nem is láttak; olvassa meg csak bárki a váltótörvényköny II. R. 99. Szt. és látni fogja, hogy egy tanu vallomása, sőt az aláírásnak ugyanazon aláíró más aláírásával való megegyezése is elegendő próbaerő az adós ellen. Erre nézve hát nincs más ovószer, mint hiteles kereskedői könyv. Igenis tek. RR. az illy széles váltóképesség olyan, mint a tanácskozó testületbeni beszélgetés; ha nem figyel valaki's lármáz, azt mondhatni ez joga neki. De e tettel a többi minden jelenlevőnek kárt tesz, mert őket a hallásban akadályozza. A küldöttség hát csak egyszerűen vevé föl a váltóüzletet, t. i., hogy az csak a kereskedőket illeti, és a kinek tetszik ennek jótékonyasága, tessék magát be is jegyeztetni, és ha be nem jegyeztettek, nem bírnak ez érdemben olly jogokkal, mint a bejegyeztettek; igen természetesen csak az történik, minthogy például az, ki e g y h á z i jogokkal és kiváltsággal akar élni, annak pappá, ki ügyvédeknek akar, ügyvédé kell lenni; semmit nem kételkedik azt javasolni, mi Poroszországban is van, hogy t. i. a szenvedő váltóképesség egyedül a bejegyeztettek szorítottassék úgy, hogy kik nem szoros értelemben kereskedők, de mégis üzérkednek,

magokat mint illyek bejegyeztethessék és azután rendes könyvet is tartozzanak vezetni. Ennek azon jótékonyasága is lehet, hogy a nem kereskedők ne tartsák magokat olly „nos poma natamus” fön, hanem jegyeztesünk be a kereskedők tisztos sorába, ha ezek jogaival élni kívánunk 's a hon java is elő fog mozdítani az által, ha a kereskedők becses jegyzékét nagy nevek is ékesítik. De a javaslat oka, mint már mondtam az, hogy lehetetlen a hamis és hamisított váltók ellen magát a benemjegyeztettek öszszeségének óltalmazni máskép, ha csak könyvvezetésre nem szorítottatik a váltóképesek; mert így nem vagyunk biztosak, hogy épen, midőn a tárgyról beszélünk, nem készülnek ellenünk hamis váltók, a nélkül hogy valaha azokrul csak álmodtunk is volna. Igaz, hogy ez ellen sok ellenvetés lehet. — Én csak némelyleket érdeklek: 1) Hogy ez visszalépés. Ezt tagadni nem lehet, de erre én B. érdemes követével azt felelem: mieux tard, que jamais. Jobb későn mint soha. És hogy ez nem épen szokatlan, szabadjon a szomszéd Ausztriára hivatkozni, hol az előtt száraz váltót mindenki adhatott ki, most pedig ennek kiadása csak kereskedőkre van szorítva. Ime a hitelre gondos Ausztria is visszalépett inkább, hogy sem martalékul essek százan és ezeken a veszélyes szabálynak. Így Ausztriában azelőtt a váltók csőd esetében a III. osztályba voltak sorozandók, és mint a P. Hirlapban megjelent practicaei jeles észrevételekből is megérthetni, azon esztendőben, melyben ausztriai szerzője azt nekünk átajánlotta, ugyanott megszüntetett. Illy visszalépést tenni közérdekből kötelesség. 2) Hogy ez a hitelt meg fogja ölni. Erre szolgáljon feleletül, hogy ha eredeti tisztaságára visszavitt intézet mellett váltóképesek kevesebben maradnak, a hitelt inkább fogja ez nevelni, mintha hamis váltógyárok állítván, a legszelidebb nevek paizsa alatt gyalázatos csalások és rablások fognak tovább is elkövetetni. 3) Hogy ezen érdemben elhamarkodás veszélyes következtéseket vonhat maga után. Igaz, hogy itt meg kell fontolni, mit tegyünk, erre kérem a t. RR-et. De más részről nyugtató rám nézve azon tudat, hogy javaslatunk még a FRR-el 's a kormány által magyar és nem külföldi váltójogtudósokkal fog közöltetni, és így a hirtelkenkedésről szó sem lehet. 4) Hogy kik eddig váltókat elfogadtak, ezen változás által rögtön tönkre jutnak. Erről azonban van gondoskodva az által, hogy az eddig kiadott váltók az eddigi törvények szerint javasoltatnak kezelendőknek, ezek hát az előbbi állapotban mind a forgatás mind a meghosszabbításra nézve tökéletesen megmaradnak, sőt még ha ugy tetszik a t. RR-nek, ezen törvény életbe lépésére nézve is ez érdemben 6 hónapi vagy egyévi határidőt szabni nem volna céliránytalan. — 5) Hogy ez a váltótörvényezések dolgát kevesíti. Ugyde ez nem baj, hiszen nem a váltóügyek vannak a törvényszékekért, hanem ezek amazok kedvéért. Sőt ezáltal jönnek azok normalis állapotba, mert mostani tendőket nem győzvé, a rendes váltói tárgyakat rendszeren elvégezhetik. És már most szabadjon Sz., B. és T. érdemes követéinek csak némelly ellenvetéseire felelni. Azt kérdő Sz. megye követe, mit mond a külföld, ha a váltótörvényt illy rövid idő alatt lényegében változtatjuk? feleletem erre az, hogy ha nem értelmesek ama fölöttünk itélő külföldiek, itéletekkel nem törődöm, ha pedig értelmesek, bizonyosan becsülni fogják hibáink megismerését és javítását. Továbbá nem gyors, szigoru 's olesó váltói eljárás ellen van kifogásunk, mert azon t. hozót, ki az igazgátszolgálatás e fölkellekei ellen kikelne, az isten is megbüntetné; hanem azt ajánlja a választmány a t. RR. figyelmébe, hogy a családokat, kereskedői könyv nélkül, teljes lehetetlen levén fölföldözní, mind az elfogadásokra, mind a summák meghamisítására nézve, gondoljanak módott arra, hogy az a dolog lényegének változása nélkül jövendőre ne történhessék, 's ha a küldöttség javaslata nem tetszik, ám mondjanak helyette jobbat. Az áruszerzésre alább megszorítás levén javasolva a küldöttség részéről, a mi az ingó vagyon szaporításának ohajtását illeti, a küldöttség olly ingó vagyis ingatag vagyont, mint az alapítvány hamis váltók, szaporítani egyáltalán nem akar. Végre mult országgyűlésről ez érdemben tett föllírásnézve legyen elég annyit mondanom, hogy ha most csinálnának új váltótörvényt, tán mi is olly szép álmokban ringatnók magunkat, mint az akkori RR., de aztán a váltóüzlet tapasztalása ama szép reményeket keservesen megsemmíté. B. érd. követe által fölhozottat ama nagy hazafi, kit megnevezés nélkül is mindnyájan ismervén, csak fájlalunk lehet mostani távollétét, ettől én szerencsés voltam hallani azon itéletet, hogy „a váltótörvényben egy jó van, az, hogy egyet sem exequáltak mellette, ki adós nem vala.” És ha csak itt állana a

dolog, nem lehetne ellene egy szót is emelni. De fájdalom, a gonoszság már most tovább ment, mert egész váltógyárok keletkeznek 's mert Sz. követe példát kívánt, megnevezem F. érd. követét, ki ellen 40,000 pftnyi váltót készítettek, holott ő soha egyet is alá nem irt. Egyébiránt véteük azon tisztelet ellen, mellyel am nagy férhunak adózom, hacsak távolrul is tudnék róla föltenni mást, mint hogy átlátván a hiányokat, melyeket a tapasztalás, az élet kimutatott, épen mert ő volt főszközlője és legelső kíváná azokat kétségkivül észszerűen orvosolni. És említettett itt, hogy a váltó elfogadása a földolog, 's ki ezt tette, fizessen. De nem ez a főbaj, és kérem, ne tessék senkinek e térre vinni a kérdést. A ki magát mint kötelezte, mikép T. érd. követe mondá, ám nyerjen igazságot; de hogy a ki magát soha nem kötelezte, hogy az a váltótörvények mostani állása szerint elmarasztalhatik, sőt szigorúsággal elmarasztandó: az szomorító, az kíván igazítást a váltórendszerben. A szóbeli per is olcsó és gyors igazgátszolgálatással jár, és azt ostromolni nem juthat eszébe; mert abban az exceptio non numeratae pecuniae helyén van, és ez nagy különbség. 'S engedjük csak meg a váltóknál ezt, és életerében fogván a váltóügyet így megtámadni több kárt teszünk, mint ha numeratio kívánata nélkül a képességet azokra a bejegyeztettek szorítjuk, kiket ez a dolog természeténél, eredeténél és rendeltetésénél fogva egyedül illethet. És épen a mostani rendszer ingerli föl a csalásra és kijátszásra az embereket, mert most kiadni nem levén szabad saját váltót, idegent pedig elfogadni igen, a törvény szelleme épen az elfogadások által játszatik ki. Azon ellenvetésre, hogy a mostani bukásoknál botrányosabbak is voltak, csak azt mondom, hogy most nem a csődületről, de csak a váltóképességről levén szó, ezt a választmány javaslata ellensúlyál meg nem ismerem; mint szintén azon tulvitt okoskodás helyességét sem, mintha a váltóképességnek csak bejegyeztettek szorításával, a váltó nemképesek mintegy sequestrum alá vettetének vagy kiskorúaknak, sőt bolondoknak nyilatkoztatnának. Nincs olly szent állítás, melyet eltorzítani ne lehessen. De kérdem az érd. követ urat, más ez, mint ezen társasági életben kellő bizonyos korlátok felállítására? Hát azért, hogy e teremben bizonyos egyedek szólhatnak csak és mások nem: ezek minorenniseknek vagy bolondoknak declaráltak é ezáltal? Teljességgel nem. — Végül S. megye követe által mellékesen érdeklött két javításmódot a mi illeti: ha a törv. hozás azt rendeli, hogy a váltói két főszemély egyike u. m. kibocsátó vagy elfogadó bejegyzett kereskedő legyen, 's csak illyen váltót lehessen más nem kereskedőnek elfogadni, a mennyiben itt az elfogadásra nézve bejegyeztetés kívántatik, épen csak az, mit a küldöttség is javasol. A mennyiben pedig a kibocsátó lenne csak bejegyzett, ez a dolgon nem változtatna, mert hiszen nem a kibocsátás, de az elfogadásból támad baj, ott kell hát segítni rajta. Hasonlóul nem nyugathom meg a másik pörszeren is, u. m. a váltó elfogadásnak tanuk általi hitelesítésén. Ne mystificáljuk magunkat, ugyan nem hallottunk é jó hiszemmel, de mégis helytelenül történt előttemezésekről? nincs é most is egy megyében baj abból, hogy a törvényes bizonyosság állítja, az aláíró pedig tagadja az aláírást. Ha még általában csak tanuk kívántatnak a törvényesítésre: az nem érdemi meg, hogy csak szót is tegyünk mellette; tudjuk mi könnyű két könnyű tanuk szerzése, 's ezek ellen az ártatlan igazságnak győzni mi nehéz? Ez nem volna egyéb, mint a törvénytelenség hitelesítése. Részemről hát ezekhez nem járulván: a választmány javaslátát, hogy csak bejegyeztettek birjanak szenvedő váltóképességgel, ajánlom a t. RR. figyelmébe. — Még mindkét oldalul az elvkérdés megfejtésére hoztattak fel okok, e közt F. m. követe például saját esetét hozván fel, mikép t. i. nevére hamis aláírásu váltólevél kohlottatott, midőn, ugymond, a hamis váltót hozzám hozták, igen egy kedvűen fogadtam, mert érezvén keblem nyugalmát, 's tiszta öntudatom erősíté, hogy én váltót soha ki nem adtam; de későbbi megfontolás után fájdalmas érzés fogott el, hogy lehetett olly szennyess alacsony ösztön, ki családóm nyugalmát, boldogságát, rozszlelkűleg földulhatta volna, mert ki álljót az élet meddig tartóságaért, megeshetett volna, hogy egy véletlen halál családómul elszakít, 's kimultom után kerül elő a hamis váltó, nem fogott vala é családóm károsíttatni, 's holtom után nem gyanusítana é, hogy engem hozzá a bizodalom lánczai nem csatoltak, mert előttük ezen adósságot eltítkoltak, ez t. RR. keserű érzés, de még az is fájdalmas tudat, ha az ember meggondolja, hogy egy hamis tanu elegendő a jól utáztott aláírásu hamis váltó valódiságnak bebizonyítására, 's illy szennyess lelkű hamis tanu Pest lág

keblében felfüdüzni nem nagy mesterség, 's két gaz czimbora állítására az ártatlan elmarasztaltatnak, a nélkül, hogy a' bűnös gaztettének felfüdüzése esetében érdeme szerint szigorúan büntetettnek. Illy tetkek meggátlására, úgy hiszem, kötelessége a' törvényhozásnak orvószerekről gondoskodni, ez pedig praeventiv vagy repressiv intézkedésekkel eszközölthetik; szóló V. m. követe által előterjesztett praeventiv módot legcélszerűbbnek találván, annak pártolására nyilatkozott.

(A' 220d. főrendi ülés részletei.) Azon beszéd, melyet lapjaink utolsó számában mint a' szabad községek elrendezése tárgyában táblai végzésnek alapul szolgálót említünk, az érintett m. gróf és főispán által illy formában adaték elő. A' t. RR. ismét átküldenek egy hosszú és czifra üzenetet a' szabad községek iránt, mely szerint előbbeni nézeteiknél megmaradván, igen szép és hosszú okoskodásokba ereszkednek a' szabad községek különféle viszonyai felett. Igyekezni fogok igénytelen nézetimet a' mélt. FRRnek előadni, azokat kegyes figyelembe ajánlván. A' t. RR. mindjárt kezdetén két célt tűznek ki a' szabad községeknek adandó politikai jogok kiterjesztésénél; a' főszómon én helyeslem, mert az körülbelül az illy községek kifejlődése és jövő politikai állása iránti okoskodást rejti magában. De épen e' nézetek alkalmazásában nem osztozom, mert hiszem, hogy a' m. FRR., hogy maga a' kiváltság a' községeket a' politikai jogok gyakorlata érettekké nem teszi, 's kifejlődésük polca a' kiváltságolás lehetőségével ritkán áll arányban, és így nézetem szerint a' cél, melyet a' t. RR. az illy politikai jogok községekre kiterjesztésével illy rögtön kívánnak, elérni ritkán lenne elérhető; mert tapasztalásból tudom, hogy az illy községek nagy áldozatokkal váltják ki magokat, de lakosai közt igen kevés egyetértés 's központosítás, 's mindennapi eljárásukban ügytelenség, pazérás 'stb. találhatik annyira, hogy az illető hatóságok mintegy gyámságuk alá kénytelenek voltak azokat venni. A' t. RR. hozsasan akarják megmutatni, hogy politikai jogokat illy községektől nem lehet megtagadni. Ezt a' m. FRR. in thesi nem tagadják; de azokat csak akkor akarják megadni, ha majd a' megyei tanácskozási és választási rendszer javítva 's törvénybe leszen ígátva. Igen jól és bölcsen terjesztik elő a' RR. üzenetükben, mikép különféle viszonyok léteznek illy községeknél; és épen ezen változó körülállások teszik nézetem szerint lehelenné, hogy egyiránt rendeztesse a' legkevesbbé helyeslem azon nézetet, mely szerint a' szabad községeket a' jász- kun kerület községei rendezéséhez akarják alkalmazni, mert bizonyos, hogy emez utóbbiak kiváltságos viszonyai amazokra nem illeszthetők. A' t. RR. azt állítják, hogy ezen politikai befolyás nem volna illy nagy vágy a' községeknél, hogy e' miatt meg nem gondolt lépéseket tennének. Belső meggyőződése az, hogy ezen vágy illyan áldozatokra fogja őket vezetni, melyek által a' legnagyobb bajokba, zavarokba merülnek 's a' rendtelenségek szinte legnagyobb fokára juthatnak. Azt mondják végtére a' RR. és szinte következetlenséggel vádolják a' FRRet, hogy a' törvényjavaslat tárgyalásában nem ereszkedik. De ez épen nem áll: mert három főindokból szólították föl a' m. FRR. a' t. RRet a' törv. javaslatot előállításra; ezen indokok, ha jól emlékszem, következők valának: a) A' FRR. nem titkolhatják, mikép ezen alkotmányos rendszer lényegébe vágó intézkedések fontosságához képest, a' közölt törvényjavaslatot eléggé kimerítőnek nem tartják. b) Hogy ezen községek a' jász- kun kerületekre megállapított elvek alapján rendeztesse el, és így az önkénynek legtágasabb kapu nyitassék, meggyőződésükkel megegyeztetni nem tudják. c) A' választókat kiterjesztés nem volna célszerű, és így e' jelen rendelkezést szorosabb kapcsolatban látják a' FRR. a' választási és tanácskozási rendszert tárgyaló egyéb intézkedésekkel, semhogy az ezekről különválasztva tárgyalható volna. E' három és saját előadott indokaimat használván, arra vélném a' tekintetes RRet figyelmeztetni: hogy az országgyűlés közelgő vége miatt illy új munka tárgyalásától elállani sziveskedjenek. E' beszéd ellenében egy m. báró az eskütszékkel körüli legújabb tanácskozássokra emlékeztetvén, hol e' tábla többsége ama tárgy elmellőzését ellenezte, azt kívánta, hogy ezen nem kevesbbé fontos tárgy szinte tanácskozássá vétessék 's a' szabad községek a' jász- kun kerület elrendezésénél elfogadott elvek szerint koordináltassanak, 's pedig mennyiben alkalmasnak fog tartatni, pontonként. Az e' kérdések közti hasonlatosságot egy m. gróf tagadja; minthogy jelen javaslatban az általános politikai elveken kívül, még három más tárgynak elrendezése kívánatik, 's így a' kérdés egészen össze van zavarva. A' tanácskozássok és választások chaoszában nem lehet kívánni, hogy az a' községek részve-

vése által még inkább neveltessek. Az ezután keletkezett hevesebb vitákban, melyeknél a' kérdés velejére nézve leginkább a' mult alkalommal közölt okok és ellenokok hozattak fel, többek közt a' kiterőleg szőnyegre hozott 1791: 13nak fejtegetése ő cs. kir. Fenségének elnöki magyarázatát felhíván, még több izbeli eltérések a' fenséges elnöknek utba igazító figyelmeztetését szükségessé tevék, 's a' tanácskozássok befejezése után a' többség elnökileg gróf K. L. főispán nézetei szerint mondatott ki.

A' szeptember 9ki kerületi ülés pótléka. Midőn a' városi reformügy a' FRRnek 5dik válaszüzenetenyomán hatodszor jött kerületi tanácskozás alá; egytízsa melléki város követe következőleg nyilatkozott: Hanyatlanak t. RR. a' kir. városok ügyére nézve táplált hő reményeim, 's ha tekintem a' két tábla közti alkudozásnak csiga menetét 's látom ezt az országgyűlés végének közeledtével mind inkább akadozni, aggodalom tölti elkeblemet; aggodalom, mely nemcsak a' városok hanem hazánk jövőjét is illeti. Bár azok, kik a' polgári szabadság terjesztését gátolni szeretnék, kik a' városoknak szabaddabb szellemű coordinatiót engedni vonakodnak, megfontolnák, hogy ennyi fukarság mellett a' fősvény könnyen saját zsirjába fuladhat, mint a' láng kialszik az elzárt téren. A' mélt. FRR. a' coordinatio szükségét elismerték, sőt a' városok országgyűlési szavazatát a' coordinatiótul méltóztattak föltételezni, 's most még annak fölterjesztését is gátolják. Nincs sympathiája a' nemzetnek ez ügy iránt, hallám a' főrendi teremben mondani; ha ez úgy volna, úgy a' nemzet saját érdekét nem értene, úgy nem sokára bekövetkeznék az idő, melyben elmondhatnók, hogy a' nemzet önmaga okozta vesztét megérdemelte, de én ezen állítást a' nemzet becsületeért sem akarom hinni; én azon állítást egy üres ráfogásnak tartom 'stb. 'S ugyan miért is gátolják a' mélt. FRR. a' fölterjesztést, hiszen javaslatok majd mindegyikében megszorításra, castok állítására, v. tulságos kormányi befolyásra való törekvés rejlik. Azt akarnák a' m. FRR., hogy minél kevesebb polg. legyenek 's e' csekély számnak minden politikai joga a' közvetett választásban álljon, az adózó nép tömegétől pedig még a' polgár név is tiltva maradjon. Azt akarnák, hogy a' polgárgyűlésekben a' főfelügyelőnek vaspálczája alá rendelt tisztviselőknél csak képmutatáskép részesüljön néhány egyed; 's illy tulságos megszorítások után nem látják okát, miért szükséges a' képviselőtől mind a' tisztviselőket, mind a' bányászokat eltiltani, 's a' mi valóban különös, 4d. üzenetük szerint attól félnek, hogy a' rdi okoskodás nyomán majd felette szűk korlátokat kellene fölállítani. De nézzük tovább a' főfelügyelőkről szóló frdi javaslatot, talán alkotmányos érdekek tekintetéből kellett ezen ominosus nevű hivatalt illy korlátlan felelőség nélküli hatalommal, mint tervezve van, felruházni? 'stb. — Azt mondják még a' m. FRR., hogy közéleti öszinte hajlamuknak számos jeleit adták, de ezekre fájdalom még most is várakozunk kell; azt mondják, hogy a' városi elrendezés fölterjesztését forrón ohajlják, de hát miért nem egyeztek meg legalább a' városi szavazatok felszólításában, holott 4dik üzenetük szerint saját javaslatukat úgy sem tartják tökéletesnek; itt tehát forró kívánságukat igen könnyen megközelítheték, ha a' közéletre szándokuk volt, pedig az elválasztó ponton állunk már, a' városok nemcsak elidegeníthetelen hanem pozitív jogaik érzetében követelnek coordinatiót, követelik országgyűlési gúnyos állásuk megszüntetését 'stb. Régióta türnek és szenvednek már a' városok, de valamint mindennek úgy a' türelemnek is meg vannak a' maga határai, melyeken túl annak helyét elkeseredés, kétségbeesés foglalják el; ezeket pedig földözni úgy hiszem legkevesbbé áll a' m. FRR. érdekében. A' városok jogtényileg az ország 4dik Rendét teszik 's követei nem állnak itt mint irtalomért esengő koldusok, kik a' márról holnapra való biztatásokkal megelégedni 's azokért talán még köszönetet mondani tartoznának, engem legalább illy üres biztatás, hogy ha ezuttal semmi sem lesz is a' városi ügyből, néhány év mulva megérik az, ki nem elégít, sőt megvallom fájdalommal ingerel és bosszant. Fölébredt a' városokban az alkotmányosság utáni élénk vágy, ezen vágyat maga a' kormány az utóbbi követválasztásnál kiadott rendeletei által, maguk a' m. FRR. 's ezen tábla a' coordinatio szükségének elismerésével, megvitásával nevelték és áptolták; az így nevelt és áptolt reményekkel, vágyakkal csak játszani 's azokat a' jövődre utasítani nem egyéb mint keserű gúny 'stb. — Én természetesen másképp állok, születésem gondolkodásom néphez csatolnak, a' népnek örömei és fájdalmai, jogai és kötelességei közvetlen érdekelnek 's azért senki sem csudálhatja, ha meleg kebelvel követelek coordinatiót, ha keserű fájdalom szavai

törnek ki belőlem ügyünk szándékos halogatása miatt, mely a' rendi szerkezet föl nem terjesztését okozta; senki sem csudálhatja továbbá azon öszinte vallomásmat sem, hogy bár mennyire kívánjam a' városi belrendeztetésüket, de ollyan haza vinni nem szeretnék, mely a' városok alkotmányos kifejlésével biztató reményeket előre elsorvasztaná. Mindezek mellett azt sem hallgathatom el, hogy a' t. RRnek utóbbi üzenete a' városi tárgyban szinte aggodalommal tölt el, mert abból azt látom, hogy mind egyik szakaszra nézve a' végsőségig vitt szilárd megmaradás ügyünket szinte veszélylyel fenyegeti, főkép most, midőn úgy látszik a' FRRnél a' nemakarás fegyverével harcolnak ellenünk 's minden kicsinyeséget örömet felkarolnak, ha azt ügyünk fel nem terjesztése vagy legalább késleltetése ürügyül használhatják. Engem a' t. RR. szerkezte a' főrendi javaslatoknál inkább kielégít 's én örömet ragaszkodnám annak minden pontjaihoz. De jöllehet vannak a' főrendi javaslatok közt ollyanok, melyeknek árán sem coordinatiót sem szavazatot vásárolni nem szeretnék, de vannak olly javaslatok is, melyek részint módosítva nagyobb baj nélkül elfogadhatók, részint nincsenek annyira összekötöttekben a' városi rendezéssel, hogy ennek fölterjesztését azoknak el vagy el nem fogadásától föltételezni tanácsos lenne. Kérem tehát a' tek. RRket, méltóztassanak minden ürügyet, mely ügyünk fölterjesztésének további gátlására használhatnák a' lehetőségig eltávolítani, méltóztassanak a' kevesbbé fontos kérdéseknél a' mélt. FRRhez közéleti, de csak úgy és annyira, hogy a' városok jövője a' közélet által ne veszélyeztessék; méltóztassanak nevezetesen az 59dik szakaszra nézve engedni, mert akár marad meg ezen szakasz akár nem, miután a' t. RR. a' szabályi jog elvét oda adták, ezen egész jog úgy is már árnyékká változott 's azt ezen szakasz többé megmenteni nem képes. A' t. RRnek illy közéleti után azt hiszem, a' m. FRR. sem fogják ügyünket tovább akadályoztatni, mert tagadhatatlanul vannak a' városoknak, vannak a' városi lakosoknak jogaik 's öntudatra ébredésük, 's a' civilizatio terjedése biztosíthatnak mindenkit, hogy forró kebelvel áptolt remények megfúsztatva némán hallgatni nem fognak 'stb. És ezzel a' RR. az üzenetnek naponkinti tárgyalásába bocsátok. Minthogy pedig ezen munkálat minden egyes pontjai annyiszor és minden oldalról megvitattak, azon lényeges kérdések fölött, melyekre a' két tábla között eddig az egység meg nem történetelt, egyszerű szavazattal kívántak határozni. Ugyanis a' szabályok alkotásáról szóló 59d. §t 24 megye 22 ellenében, az előbbi megállapodás szerint tartotta meg, 's a' főrendi javaslat el nem fogadtatott; a' kevesbbé maradt megyék: Pozsony, Nyitra, Sopron, Liptó, Bars, Somogy, Veszprém, Baranya, Fehér, Esztergom, Mosony, Árva, Bács, Turóc, Pozsega, Verőcze, Szerém, Sáros, Szatmár, Szepes, Torna, Ugocsa. — Továbbá a' polgári képességre nézve 19 megye 28 ellenében az előbbi határozat megtartására szavazott; a' kisebbségben maradt megyék: Zemplény, Sáros, Szatmár, Szepes, Békés, Krassó, Pozsony, Liptó, Somogy, Veszprém, Baranya, Fehér, Esztergom, Mosony, Árva, Bács; Pozsega, Verőcze, Szerém; végre az örsereget 26 megye 20 ellenében ez uttal is megtartotta; a' kevesbbé maradt megyék: Pozsony, Nyitra, Bars, Somogy, Veszprém, Baranya, Fehér, Esztergom, Mosony, Árva, Bács, Turóc, Pozsega, Verőcze, Szerém, Sáros, Szepes, Torna, Ugocsa, Krassó.

Budapesti napló. A' radosmezei táborozás fővárosi közönségünk által naponként igen élénken látogattatik, mire már maga a' kellemes, szép időjárás is igen kedvező 's ch esuda! a' bérkocsisok is meglehetősen mérsékelt árt követelnek, nem tudni, mi jó lélek megálltából, ez ősi kirá dulasokra — tán hogy magok is mulatságot lelnek a' táborozásban, míg egyéb nyári mulatóhelyeken csak a' borozásban leltek azt. — Szőlőhegyeinken már illyenkor rendszerint szüre elni szoktak; az idén szüretünk is elkésik, de tán nem bánják meg a' szőlőgazdák, ha a' szeptembert kívánják, melyhez az idén különösen sok remények kötvék; noha egyike még pedig a' főbkek egyike már is kijátszott, t. i. a' szeptemberi nagysorshuzás, melynél ez uttal a' nyerni szokott Magyarország szépen keres. tül esceptent. — A' középpontú vasuton, mint halljuk, az árszabály következőleg határozatott meg: személyekre 12, 10 és 8 kr., áruktól 4, 2 és 1 kr. p. gó mérföldenkint. — A' pesti Tageblatt elősorolja, mikép nevezik különböző nemzetek hazájokat. Az orosz — u g y m o n d — s z e n t n e k, a' francia sz e p n e k, az angol ö s i n e k, a' német j ó n a k, a' cseh k e d v e s n e k nevezi hazáját. Miért nem szúrta bele a' Tageblatt a' magyart is, avagy keserű volt neki leírnia hogy a' magyar hazáját e d e s n e k nevezi? — Egy ó-budai molnár e' napokban teljes épségű római sarkophagot ástott ki a' Dunaparton, 's azt egy császár földében tartózkodott szerbnek drága pénzen eladta, ki magával Szerbiába vitte. Nem lehetne e' rendelt

tenni, hogy a lakosok minden e'féle felfedezvényeiket nemz. muzeumuknak tartozzanak feljelenteni, mielőtt azokat másoknak eladják? — Nemzeti szinpadunkon bizonyos b. Hellenbach esch zenésztársasága hallatá magát, mindjárt utána Kőhegyi ur kassai tánczművész fog némely tanítványával koszoru-táncot (!) járni, ezután pedig mint halljuk Bécsből a' hires Guerra és a' szinte hires Carey tánczosok, — 's az ördög nem alszik, tán még Weiszné is váratnak — van hát tánc és zene 's zene és tánc — majd lesz utána, ha isten segít láncz is! — Műegyesületünk sept. 22kén közülést tartand; az egyesület által megvásárolt képek f. h. 16. ól 28ig naponkint reg. 9 órától d. u. 5 óráig láthatók. Részvényeket sept. 28ig bezárólag még mindig válthatni. Ugyan e' napon leendő a' társ. által megvásárolt képek sorshuzása is. Rajta uraim, kik még részvényesek akarnak lenni, ha másért nem, már csak a' nyelhető szép képekért is!

Komárommegyei közgyűlés aug. 12kén.

E' nevezetes emlékü közgyűlést f. é. aug. 7kén az utasítást készítő választmány tanácskozása előzte meg, mellyben a' tisztújítási két párt főnökei egymás elleni ingerültségökből kivettek. Ezen nap valamint bevégezt tárgyra nézve kívánatos, ép úgy emlékére nézve kedves leendő mindazoknak, kik a' hatóságok békéjét 's nyugalomát közpolgári kincsül tekintik. Letéve most a' fegyver, melly gyakran személy ellen fordítva, a' rokonság 's barátság leggyöngédebb szálait szaggatá meg; 's e' lépés által úgy vagyunk meggyőződve, mikép a' mult emlékei mindinkább háttérbe szorítottván, párt nélküli közremunkálásunknak legszentebb iránya a' megye jövője leendő. Ugyanis a' választmány a' kövek által megküldött ismeretes petitio felett tanácskozával, következő javaslatot terjeszté a' rendkívüli közgyűlés elibe: „Megküldik követ urak azon folyamodványt, melly megyénk számos nemesével az orsz. KK. és RRhez nyújtott, 's mellyben az iránt tétetvén panasz, hogy a' legközelebbi tisztválasztásunk alkalmakor törvénytelenesek követettek el, felkéretnek az ország rendei, hogy a' jogaikon ejtetett sérelmek orvosoltassanak; mielőtt azonban a' választmány e' részben tanácskozni kezdett volna, t. helyettes alispán ur felszólította a' választmány tagjait és egyéb nemes urakat, hogy tekintve mind azokra, mellyeket a' közjó méltán igényelhet, a' folyamodvány feletti kérdést azon utra sziveskedjenek vezérelni, mellyet a' kölcsönös egyetértés jelöltet ki; és e' felszólítás nem tévesztvén hatását, nincs egyéb hátra, minthogy a' rendek mondják ki azt, hogy a' követ urak oda utasítottassanak, mikép az országosan egybegyűlt KK. 's RR. előtt nyilatkoztassák ki, hogy f. é. martius 29ről költ 's számos nemeseknek nevével a' legközelebb mult tisztújításunk érdemében az országosan egybegyűlt KK. és RR. elibe terjesztett panaszos folyamodványnak tárgyalása a' ns megye rendei közül senki által sem követeltetvén, azt érdemére nézve közakarrattal megszűntnek tekintetnek 's az e' részben fen levő iratoknak kiegészítése végett tisztújításunk jegyzőkönyvét azokhoz csatoltatni kívánják.“ Ezen javaslat a' tisztújítási jegyzőkönyv felolvasatása feletti viták után helybenhagyatván, az, mint a' pártok kibékülésének oklevele felküldetni rendeltetett. Vajha e' kibékülés tartós 's eredményei a' megyére nézve minél gyümölcsösübbek lehetnének! — Temesmegyének a' kebelében történt katonai kihágás iránti panaszos sérelme minél előbb orvosoltatni kívánatik. — A' fumei vasut mindenek fölött sürgendő lesz, 's a' központi vasutársaság kérelme is pártoltatik, kamatot biztosítani azonban nem akarunk. — A' jobbparti vasut jelenleg károsnak találtatván, nem pártoltatik, valamint Bruck Lajos terve sem. — A' polgároknak az alsó tábla által javasolt qualificatiójához szorosban ragaszkodunk, 's a' városoknak főfelügyelőt adni semmi módon sem kívánunk. — A' cselédek szegődésére nézve állandó zsinórmértékül szolgáló időegységi rendszer sürgöttetik.

Aldunai tartományok.

Vasárnap aug. 18án esti 6 órakor két a' kormánytól kiküldött őrtiszt ment a' telegai sóaknába (status-tömlőz Oláhországban, a' halálos büntetések eltörlése óta) hogy egy fogoly iránt ki gyümölcslopással vádoltatott, vizsgálatot legyen. A' tömlőcsajtó előtt bevett szabály szerint a' két tiszt kardját letévé, de e' pillanatban két fogoly lépett ki a' tömlőczből azon ürügy alatt, mintha két dorongra aggasztott dicsőjokkal vizért menni akartak volna 's alig záratott be utánuk az ajtó, a' két büntettes dorongját fölemelé, hogy az őrt agyonüsse, de az őrt néhány lépést hátrál'a' foglyok egyikét agyonlötte. Míg ezek itt történtek, addig öt más fogoly tömlőczén álltörve az őrházba nyomult 's öt bajonétot magokhozragadva azzal ismét a' tömlőczbe siettek vissza, mellyből e' közben ismét számra mintegy 50 fogoly tolt kifelé 's az akna baloldalán levő raktárt feltörvén,

minden védelemre használható szerekkel magukat fölfegyverzék. A' foglyok, kik lánczaiktól magokat többnyire megszabadíták, most a' két tisztet vették elő, azokat keményen egymáshoz kötétek, 's halállal fenyegettetek, hanemha katonáiknak azt a' parancsot nem adták, hogy magukat csöndesen viseljék. Hanem ezen fenyegetésnek tévesztett sikere lön: mert a' tisztek elszántan viselék magukat 's a' tömlőczbe nyomuló fegyveres erőnek tüzet adatni parancsolának. A' csapatot vezető altiszt azon rabot, ki a' parancsnokló tisztet akkor is halálos dőléssel fenyegette, azonnal föbe lövé 's ezzel a' retentő mérszárlás elkezdődött 's mondhatni, hogy mindkét rész kétségbeesett bátorsággal harczolt. Tíz a' foglyok közül halva maradt, kétfő megsebesült; a' katonaság részéről három kemény sebet, és egy a' tisztek közül füle mögött bajonetszurást kapott. Deschu András bojár, ezen lázadás feje futásnak eredt, mindazáltal elfogatván tömlőczbe visszahurczoltatott. Csodálni lehet miként juthatott Deschu annyi puskatöltéshez, melly tömlőczében felhalmozva találtatott. Bibeskö fejdelem a' dolog felől értesítetvén nem győző eléggé dicsérni a' két bátorszívű tisztet 's az őrcsapatot, egyszersmind szabályokról gondoskodott, mellyek által jövődöre minden illy veszélyes merénynek gát vettessék.

Portugália.

A' kormány őszinte szándéka, melly által bonyolodott pénzügyeit némely hivatal 's nyugpénz eltörléséből eredő jövedelem meggazdálkodásával jobb lábra segíteni, 's a' kiadásokat a' bevételekkel egysúlyba tenni igyekszik, félreismerhetlen. Illyen meggazdálkodásnak nevezhetjük az egyházi dolgokra 's igazságki szolgáltatásra fenálló miniszteri állomások eltörlését, mellyre most épen a' legjobb alkalom vala, miután mindkét állomás üresen állott. Ezek felfüggesztését tárgyzó két rendelet által, mellyek ugyan a' cortes helyben hagyása nélkül még nem egészen érvényesek, némely bajok elhárítvák. Ezen két rendelet tartalma ellenében, melly sokakban annyi elkeseredést idézett elő, a' legtüzesb ellenzéki lapok sem vehetnek semmit, miután az azok hogy és miképeni kivétel, a' takarékossgot és hivatalnokok önkényének fékezését, szünetlenül magok hirdtetgetik. Egyike ezen rendeleteknek azt határozza, hogy semmi statusisztviselő két hivataltól járó fizetést ne húzzon, nyugpénzt se, ha valahonnan már fizetettik, kivételvén azok, kik a' statusnak tett rendkívüli szolgálataukért huzzák nyugdíjukat. Hogy ezen rendelet által a' miniszterium darázs-fészekbe nyult, előre lehet látni, mert az évdíjak és nyugpénzek halmaza a' statusjövödelem nagy részét fölemészté; sok előkelő és jól maga bíró család kiknek fejei statusszolgák, atyjok v. nagyatyjok állítólagos szolgálataiért még most is nyugpénzt húznak, mert megjegyzendő, hogy nincs ország, mellyben a' nyugpénzek és évdíjak többszörítése, a' visszaélésig olly nagyban üzetett volna mint itt. Voltak, kik négy, öt, hat fizetéses állomást tartának elfoglalva, ezenkívül atyjok szolgálataiért járó nyugpénzt is huzták. A' második rendelet, melly miatt szinte nagy láрма támadt, a' törvényszéki tisztviselők eltörlését tárgyzá, kiknek állásukat a' carta tökéletesen biztosítá annyira, hogy a' statusban csaknem függetlenül 's kényök szerint cselekedtek, a' nélkül, hogy őket a' kormány vagy elmozdítás vagy letétel által megbüntethető volna. Régi törvények szerint ezen törvényszéki állomások csupán három évig voltak viselhetők, akkor azokat ismét másokra ruházták, 's a' kiesetteknek más állomás elnyeréseért kelle magukat jelentgetni, és mivel hivatalos munkálataik az új bírák által megrostáltattak, 's mintha semmi törvényteleneséget sem követtek volna el fölszólítottak a' törvényszéki kerület alattvalói, hogy lehető panaszait adják be. Ezáltal a' statusnak egy olly eszköz volt kezében, melly a' tisztviselőket korlátok közt tarthatta. De tudjuk, hogy egyik farkas a' másikat meg nem eszi, ennélfogva ama tisztviselők eljárása feletti vizsgálatok pusztá formalitások voltak, 's a' népet egyik úgy mint a' másik leggyalázatosb módon nyomta; és mivel három év elteltével az emberek szeméi elől elkotródtak, nem szégyenlék azokat utolsó fillérektől is megfosztani. Így lön, hogy a' nép minden három évben megválasztott tisztviselőiben csak új zsebelőit tekinté, és ki ezek közül mesterségét jól értette, három év alatt meglehetősen vagyont szerezhetett össze annyira, hogy abból egész életében is eltengődhetett. Mihelyt ezek megszüntetését hirdető rendelet megjelent, az ellenzék azonnal mozgásba jött, 's a' rendelet megsemmítését sürgeté a' királynénál. Viskonde de sa Bandeira volt az első, ki mint pair és ellenzéki tag az ellen óvást tett, 's a' rendeletet cartaáthágásnak nevezé. Palmella hg szóval jelenté a' királynénak, hogy ő hasonlót fogna tenni, de ekkor szándékával igen bölcsen felhagyott, mert

látta, hogy nyilatkozata a' királynénak nem igen tetszett; látta a' következeseket, mellyeket az udvari fötörvény-szék által tett óvás és annak elnöke Silva Carvalho által volt beadása vont maga után, ki hosszu orral távozott, miután a' királyné azt el sem fogadá, következett névnapjakor pedig Carvalho ebédre sem hivatott. Ez használt, mert ez által a' többiek is elhallgattak. Hogy a' kedélyek még inkább felzaklattassanak, az ellenzék azt a' hirt terjeszté, hogy a' kormány az egybegyűlendő cortest el fogja oszlatni, hogy ez által dictatori önkényét tovább üzhesse; jól értesült személyek azonban azt állítják, hogy ez merő alaptalan beszéd, és pedig azon egyszerű oknál fogva, mert a' miniszterium már eddig harmincz szavazattal haladja fölül az ellenzékot, és így a' mostani kormánykrízis hasonlag csöndesen fog lefolyni, mi nagyrészt a' királyné állhatosságának köszönhető, kit az óvástételekkel megijesztetni véltek. Aug. 19kéről kelt lissaboni hírek szerint óvását a' királyné elibe terjeszté Silva Carvalho szolgálataiból elbocsátatott. Az ingerültség mindazon osztálybeliek közt kik a' fölebbi rendelet által magukat megkárosulva érzik, e' pillanatban legnagyobb fokra hágott.

Spanyolország.

A' madridi követválasztások igen kedvezőleg ütnek ki a' miniszterségre. Martinez de la Rosa, Alcalá, Galiano, Castro Terreno hg és Miraflores marq. már 300 szavazatnál többet bírnak. A' pénzügyminiszter aug. és sept. hónapokra ujjolag 100 millio realnyi kölcsön iránt kötött szerződést a' Ferdinand-bankkal 's biztosítékul az orsz. jövedelmeket kötö le. Sept. 3án hozák Madridba Montes de Oca halandó részeit, ki, mint a' Victoriában kiűtött szerencsétlen krisztinapárti zendülés vezére 1841 főbenlövetett, 's Diego Leon sirja mellé temeték. Don Francisco Javier Giron, tábornok-örnagyr kir. rendelet által az ujonnan alakított polgári őrsereg főparancsnokává nevezetett ki. Cadizi hírek szerint Joinville hg. aug. 28án Cadizba szerencsésen megérkezett. Bulwer angol követ aug. 26án indult el Gibraltarból Tanger felé. Cubából jul. 17d. terjedő tudósítások szerint a' több hónap óta működő haditanács végítéletet hozott a' néger őrszecsésküvés pörben; ennek következtében öt angol bűntárs közül egy halálra, három számúztésre 's egy rendőri fenytőkre ítéltetett. Összesen 36 ítéletet huzamos időig tartó fogságra vagy száműzésre, 13 pedig halálra. A' spanyol-marokkai ügy kiegyenlítését már hivatalos uton közlik; a' szultán minden föltétet elfogad; azon mór tisztviselő, ki a' spanyol ügyviselőt kivégezteté, bűnhődni fog; amaz családja pedig pénzkárpótlást kapand. Most már bizonyosnak tartják hogy Martinez de la Rosa a' külügynek tárczáját átveendi. A' kabinetnek a' kortesben szónokra van szüksége; már pedig ő 's Galiano a' madridi kijelöltek közt legtöbb szavazatot remélhetnek, annyira, hogy választásuk szinte bizonyos. —

Anglia.

Sept. 5dikén oszlatták föl a' parlament kir. bizfosság által, melly alkalommal a' lordkancellár-olvasata zárbeszédében a' taitii ügy tökéletes befejeztetése emlittetik. Dublinban a' felső ház ítélete rendkívüli benyomást idézett elő, 5—6 órakor érkezett az meg; tömördek nép gyűlt a' dublini kikötő táján össze, várva a' posta érkezését, 's im közeledék a' gőzös, fődözötén a' statusfoglyok Londonbul visszatérő ügyviselőivel, fehérlő lobogókat lebegtetve, miken e' volt olvasható: A' lordok háza megsemmité az ítéletet — O'Connell szabad! Élénk 's újra növekedő rivallgás keletkezett a' parton 's kísérté az örömhír hozójit. A' hir futótűzkint terjedt Dublinban 's egy perc alatt leve volt minden ut emberekkel. Óriás betűjű falhirdetéseket nyomtattak tüstint 's ragasztottak mindenfelé. Késő éjfélig hullámozott fel 's alá ez örömtias néptömeg, tömémentelen házat kivilágosítottak, de rend zavarva nem lön. Posta megérkezte után egy órával hirdetétek O'Connell 's társai előtt az ítéletet. Maga a' Times levezője is megvallja, hogy az öreg Dániel szerencsét, szerencsétlenséget férfiasan tud viselni. Derült nyugalommal vette az igazsága szilárd érzete mellett is váratlan ítéletet. Késő éjfélig fogadá üdvözölő baráti látogatását; formaszertint elbocsátatása sept. 7d. reggel történt, mit a' M. Chronicle következőleg ad elő: soha sem láttak még Dublinban olly nagy, figyelet 's részvétteljes népmenetet mint sept. 7d.; dicsősége tetőpontját azonban azon perc tévé, midőn O'Connell fja, Miley, Duffy Steele, Ray, Gray 's Baret kíséretökben a' börtönajtón kilépett, a' menethez csatlakozó. A' sokaság, melly eddig harsány éljeneket rivallgott, most rögtön elnémult, mintha kedve kora előtti lett volna; 's lassu moraj vonult rajta végig, küzdve mintegy érzelmeivel. Im diadalszekerébe ül a' szabadió fájával 's Miley dr. házi lelkészével; fogolytársai

közönséges kocsin kísérek; 's a' néptömeg most tör ki olly hangos, zajteljes, harsány rivallásokban, mik legszilárdabb idegeket is megreszketetnének. A' menet O'Connell háza felé tartott, hol megállapodván, az erkelyről beszédet intézett a' néphez, minek részletei köv. Nagy nap ez Irlandnak, az igazság napja! Soha sem akartunk mást mint igazságot, 's most elértük. Rosz-akarók cselszövényei, elnyomók öszszeesküvése, egy törvényellenes eskütszék önkényes alakítása — mind meghiusult 's így jutottunk igazsághoz? Beszéde folyamában megemlíté, mikép nem hiszi, hogy olly ropantgyűlésre legyen ezentul szükség mint millyet Clontarfnál kellett volna tartani, de eltiltottak. Most a' grófságokban gyűléseket kell tartani, hogy folyamodványok irassanak O'Connell 's társai bírái perbe fogatásuk iránt. Mindenek előtt, így végzé Dániel, adjunk halát a' mindenható istennek, hogy könyörült Irland népén. Igérem nektek barátim! hogy a' repealt föntartandjuk. Beszéd végezte után a' nép, Tom Steele ezen szavára: menjetek haza! mind szétszólt 's O'Connell háztáján tökéletes csend uralkodék. O'Connell tiszteletére rendezendő ünnepélyen az ország minden részeiből jövend-nek küldöttek, üdvözlendők a' megszabadult szabadtót! 's minden kat. egyházban ünnepélyes, téged isten dicsérünk! fog énekelteni. Angol tory lapok, mint gondolhatni, keserü észrevételekkel kísérik a' felső ház ítéletét 's még a' mérsékelt Standard is azt veti szemére, hogy alkotmányos köteleességét sérté meg; míg ez arisztokr. testületet, régi ellenel: a' szabadelvű lapok ép azt ért dicsöitik, hogy e' kérdés eldöntésnél hűn 's szigorun

ragaszkodtak jog 's alkotmányához. Sept. 6dik keresztelék a' windsori magánykápornában meg a' kis hget, nevezvén őt Alfréd, Ernest 's Albertnek. Londonbul sept. 7d. érkezett Chatamba egy hírnök a' hadminiszterségtől a' helyparancsnokhoz azon rendelettel, hogy tüstint két ezredet inditson Irlandba, 's e' parancs rögtöni teljesítésére szükséges rendszabályok azonnal meg is telettek, 's már éjféltkor hajon voltak a' csapatok, mik e' közben Chatamba érkeztek, Dublin fele szállítandók. — Jul. 30d. terjedő bombayi tudósítások szerint a' beállott esőidő a' közlekedést nagyon gátolja. A' bengali ezred, melly Sinben föllázadt, Delhibe viszszaküldtven föloszlattaték. Heyderabodban katonai biztosság működik a' sindi kihágásokat fenyitendő.

Franciaország.

Most jelent meg Joinville hgtől részletes jelentése a' marokkai partok elleni hadjárat augusztusi tisztán katonai részének. E' jelentés, melly lényegileg már ismeretes, Plutongözösen iraték 's aug. 21d. keletkezési ideje. Egy ugyanazon hó 23d. kelt utóiratában következőleg rajzolja az ellenségeskedés percznyi ujra kitörését. Szigetre szállásunkat végzők 's a' hajóhad egy részét Cadizba küldtem. Nap közben, a' vár egyik toronyból, melly a' tábor fele feküdt álgyszak, 's mivel a' golyó a' kikötőbe 's közénk esett, a' házakat granátokkal szétromboltuk. Aztán egy hajóhadnagyot küldtem 160 emberrel, hogy a' toronyhoz hágesot tegyenek, mi megtörténvén, ellenállás nélkül fölmentek 'sa' legutolsó álgyt, mit el akartak sütni, beszegeztek. A' torony tejejről egészen be lehetett látni a' várost, melly pusztá

's vadon volt. E' mütétnek, melly különben nem egyáltalán szükség volt, azon haszna lett, hogy az őrizet áltálta, miként csupán a' szomszéd állomás haderejével segélyforrásával is tökéletes féken tarthatni a' várost. Rouen furca találkozás helye volt a' napokban. Egy időben érkezett meg ugyanis Wellington bronz lovagszobra, mit Parisbol Angliába szállítanak 's Napoleon márványszobra, mit a' király ajándékol küld Ajaccio városnak. A' révkapitány előtt most azon perelték: mellylyk legyen első kiszállításkor? a' vitaközös azzal végződött, hogy kiszállításkor Napoleon legyen első, ismét hajóra szállításkor pedig Wellington. Az islyi csata eredménye napról napra jelentékenyebb. A' marokkaiakat olly rémület fogta el, hogy sok szaladt közülök Fezig meg sem állva, azt hívének, mikép a' francziák mindenütt sarkallják; 's mindenfele azt hirtelék, hogy közülök 11 ezer maradt csatapiacon. A' táborfő bejárát a' határvidéket, megszilárdítani a' franczia uralmat a' távolság miatt még meglehetősen önféjű törzsököken. Sept. 5d. várták Algirba 's a' lakoság fényes fogadáshoz készül. Az angol hirlapok tangeri ügyek iránti közleményekben tapasztalható csalfasága 's rozsz akarata Algirban minden kedélyt fölingerelt. Joinville hg olly kevéssé áldozta fel a' pol. érdeket üres hiúságnak, mikép álgyszakot sem kezdett volna, ha Bugeaud azt nem írja, hogy kénytelen a' szünet nélkül növekedő ellenfélt megtámadni. Mondhatni sokkal inkább, hogy a' hg olly belátást tanusított, mit korától alig várhatánk 's midőn harcra került a' dolog mütéteiben annyi ügyességet 's bátorságot fejtett ki, mit semmiféle angol rágalmak sem tagadhatnak meg. —

ÉRTESÍTŐ.

Megjelent már és kapható Eggenberger J. és fiánál Pesten:

Módszertan

vagy is utmutatás, miként kelljen a' nyilvános elemi tanításban módszerün eljárni fordítva 's kidolgozva

Márkll József

Bölcsészeti 's jogtanár, köz- és váltó-ügyvéd 's Pesten királyi első módszertanító által. 150 füzet, mellynek átvételekor az egész 5 füzetnyi munka ára 1 pft. leteendő.

Hirdetvény.

Mélt. alsó-somolányi Nagy Aloizia assz. néhai m. b. Palochai Ferdinand ur özvegye 's m. b. Palochai Sándor ur részéről ezennel közhírré tétetik; hogy f. 1844 év oct. 10dik napján reggeli 9 órakor a' lándoki kastélyban köv. részint Sáros, részint pedig Szepesmegyebeli jószágok és gyárak, hat egymástáni évre egymint: 1844. nov. első napjától fogva, 1850d. oct. utolsó napjáig nyilvános árverés után a' legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fognak adatni, a' köv. négy osztály mindenikét külön véve. 1) A' kurcsini és javorinai vasgyárak n. m.: egy olvasztó-kemence, egy nyújtó hengergép, két pudling-kemence, öt frishő és három nyújtóhámor, ezekhez tartozó házak 's más szükséges épületek, kertek, burgonyaföldek, és Krompach bányaváros határán 's vidékén létező vasbányák 5 ezer kubik öl szénre való fa, és a' munkásoknak szükséges száraz és földön fekvő tűzi fával; továbbá Csarnagura helység 24, Repiszko helység 12, Furgó helység 12 urbéri telekkel; a' Csarnagurán és Repiszkón lakó 16 ugynevezett soltészi család tartozásai, a' javorinai pusztá mintegy 2—3 ezer mázsa szénát termő rétekek és mintegy 800 p. ftot jövedelmező legelőkkal; végre a' szoliszkoi pusztá 8 családdal, kik mint ácsok dolgozni tartoznak. Mindezekre 600 pft. bántat kiv. 2) Lándok, Zsdjár és Jezerszko helységek priszlopi pusztával; u. m.: Lándokon haszonbérleti lakás a' kastély földszinti részében, minden szükséges gazdasági épület, majorsági föld mintegy 400 pozs. mérő rozs és árpa, 1000 p. m. zab, 1000 p. m. burgonyára, mintegy 1500 mázsa szénát termő rét, 6 ökör, 1000 birka, minden szükséges gazdasági szerszám, 18 urbéri telek, melly 72 gazda közt van felosztva és urbéri bánásmód alatt van; 40 zsellér, kik nyárban 3, télben 2 napot dolgoznak hetenkint, 400 bécsi öltűzifa, mintegy 250 p. forint pénz-jövedelem, két malom, egy kovácsműhely, egy pálínkház, mellyben saját termésből

mintegy 20 ezer iteze pálínka égettetik. — A' jezerszkoiak szerződésileg fizetnek 227 ft. 40 kr. p. p., dolgoznak 300 gyalog és 40 igás napot. A' zsdjáriak szintegy fizetnek 268 p. ftot, dolgoznak 1000 gyalog és 100 igás napot. — A' priszlopi pusztában van mintegy 700 p. mérő zab alá föld, mintegy 2000 mázsa szénát termő rét, 600 merino-juh és ahoz szükséges épületek. A' bántatér mind ezekre 390 p. ft. — 3) Fridmán helység és a' krepachi birtokrész u. m.: Fridmánban haszonbérleti lakás a' kastélyban földszint, minden szükséges gazdasági épület, nagy pálínka- és serfőzőház, mellyben saját termésből 30 ezer iteze szesz égetik, nagy pince 3 ezer hordóra, két malom, egy fűrészmalom, 411 ft. 4 kr. p. p. jövedelem, majorsági föld mintegy 400 p. mérő rozs és árpa, 1000 mérő zab, 1200 p. m. burgonya alá, mintegy 2400 mázsa szénát termő rét, 4 igás ló, 12 ökör, 1000 merino-juh gazdasági szerszámok, 400 bécsi öl tűzifa, 100 db deszkára való fa, 47 urbéri telek, kik urbéri bánásmód alatt vannak és 12 zsellér. Krepach helységben 5% urbéri telek, melly 18 gazda közt van felosztva, kik urbér szerint dolgoznak. — A' bántatér 300 p. ft. Ha a' haszonbérő úgy kíváná a' egyszerű pince 's kereskedelmi jó alkalom tekintetéből ezen osztályhoz kapcsolathatik a' tályai ház és 9 szőlő-kert Zempiinmegyében melly már több ízben 250 hordó bornál többet termelt 's a' mellyért haszonbér fejében 2 átalag asszu- 's 30 hordó jó rendes bornál több nem kívántatik. 4) A' Kis-lipniküveg-hutaa' szulini ércszivforrással mind kettőhöz szükséges lakó-házak és egyéb épület, kertek, burgonyaföldekkel 300 db. deszkára való fával, 1200 bécsi öl tűzifával, és a' munkások számára száraz földönfekvő fájással, szabad moh- és szurokzedéssel. — A' bántatér 300 p. forint. Általában minden fölebb megnevezett helyekre n. ézve megjegyzetük: hogy a' korcsmáltatás, husvágás, mint-hogy ezek már külön ki vannak bérelve, jelen haszonbérben nem foglaltnak. A' bérleni kívánók ezennel felszólítottatnak, hogy a' kitett illető bántatérzenkel ellátva, említett napon 's helyen jelenjenek meg. A' szerződési föltételek és a' haszonbérbe adandó tárgyak bővebb leírása Lándokon az urad. igazgatóságnál bármikor megtekinthetők. 1—2

O-Buda és Visegrád koronai uradalomhoz ideiglenesen levén alapítva egy alügyvédi állomás, mellyhez 300 p. for. fizetésen felül, lakbér fejében 100 p. for. 12 öl tűzifa, 40 pozs mérő kétszeres búza, 2 fejős tehén tartására széna és szalma kapcsolatvák; és illető folyamodások ezen állomás elnyerhetése végett hat hét

lefolyta alatt nm. magyar udv. kir. kamarához lesznek intézendők. 1—3

Pesti czukorgyár-egyesület (választmányi ülés). A' czukorgyár-egyesületi részvények kelendősege 's az eddig ahírt alapítóke öszszege a' gyár-egyesületet azon kedvező helyzetbe jutattván, hogy elérkezettnek látná az időt, gyárüzletének biztos megkezd. séről rendelkezhetni; e' végre, egyesületi elnök mélt. gróf Batthyány Lajos ur elnöklété alatt Pesten f. hó 29dik napján délelőtti 9 órakor, rendes választmányi ülés fog tartatni, minden szükséges gyárüzleti előkészületekről tanácskozendő — mellyre, mint az egyesület érdekében felette fontos feladatra, a' t. cz. választmányi tag urak megjelenni, hivatalos tisztelettel kéretnek. Minthogy azonban ugyanezen választmányi gyűlés a' belföldi nyersczukor minden osztályzatának árszabását is 1844-ől 1845dik természő évre meghatározandja, répa-szállítási szerződéseket kötni szándokol, továbbá a' nyers répaczukor-gyárak tulajdonosai és földbirtokosok érdekében több rendi fontos tárgyak felett különösebben fog tanácskozni; ennél fogva egyszersmind minden honi czukorgyárak tulajdonosai valamint földbirtokosok is ezennel tisztelettel felhivatnak, hogy ezen külön tanácskozányokban, vagy személyesen vagy meghatalmazott gyár-igazgatójuk által részt venni sziveskedjenek. Bővebben értekezhetni Jálies Ferencz urnál (király-utca 1369. sz. a) Vereby József egyesületi titoknak. 2—2

Árpacladási hirdetvény.

A' nmélt. m. kir. udv. kincstár rendeletéből közhírré tétetik: hogy a' megírult kalocsai érseki uradalomhoz tartozó kalocsai magtárban 2788, a' hajósi magtárban 737, a' szentistváni magtárban 110 pozs. mérő 1843. évi termés árpa, irásbeli titkos ajánlat által, Kalocsán az igazgatói iróteremben 1844. évi oct. hó 2dik napján reggeli szokott órákon tartandó árverés után a' többet ígérőknek el fog adatni. — Venni szándékozók ajánlásukat, mellyekben a' bántatér, vagy azokról szóló nyugtatvány mellékeltessék, peesét alatt f. e. octob. 15o napja estéli 7 óraig beadni köteleztetvén. 2—3

Biról árverés.

Ezen ns megyébe keblezett Farnos helység határában birói foglalás után zár alá vett 65 hold kaszáló-rét, f. évi oct. 5dik napján délelőtti 9 órakor Farnos helységben, a' helységháznál árverés után fog a'

legtöbbet ígérőnek eladatni. A' venni szándékozók a' fen kitett helyen és órában leendő megjelenésre ezennel meghivatnak. Kelt Pesten sept. 5kén 1844. Zlinszky János, végrehajtó szolgabíró. 3—3

O V Á S.

Bar kedves testvérünk Wozáry Sándor S. A. ujhelyi kereskedő még 1842dik évi dec. 7kén történt halála után (mint hirlapilag tudatott) annak, minden szenvedő adósságai általunk tökéletesen kiegyenlítették; mintán mégis értesítettünk, mintha még valaki bizonyos váltó, vagy kötelezvényi követeléssel akarna a' tömeg ellen föllépni: alulírtak minden illy követelés ellen tiltakozunk, azt akár váltó, akár kötelezvény legyen, ezennel hamisnak, érvénytelennek, sőt ha kézre kerülend, mint csalfa koholmányt annak idejében az illető törv. hatóság méltó szigorúsága alá vonandónak nyilvánítottunk és mindenki ovunk annak elfogadásától Pesten sept. 11kén 1844. — Wozáry Imre és József, Adler Karolina szül. Wozáry, Lám Anna szül. Wozáry, mind néhai Wozáry Sándor testvérei. 3—3

Egy haszonbérbe adandó gyógyszerterít kerestetik azon jegyzéssel, hogy a' bérő a' gyógyszerterít jövedelméhez mért aránylagos előfizetést is ígér. Bérmentes levelek ezen czim alatt: „L. H. urnak, Budán, viziváros, 961. sz. udvarban balra második ajtó“ fogadtnak el. 2—3

Gőzhajók szeptemberi járasa

Bécs és Pozsony közt: „Dun a“ nevű gőzös indul naponkint reggeli 6 órakor Pozsonybul Bécsbe és visszaindul ugyanazon napon délutáni 4 órakor Bécsből Pozsonyba. Pestről Pozsonyba és Bécsbe mindennap reggeli 7 óra 's 10 perczkor. Pestről Mohács 's Eszékre minden csütörtökön reggeli 5 órakor. Továbbá: Pestről Zimony- és Drenkovába minden kedden és pénteken reggeli 5 órakor. Pestről Giurgevo's Galaczon át Konstantinápolyba láharsz. oldalon sept. 14 és 28án; Pestről Viddin, Rustsuk és Galaczon által törökorsz. oldalon Sztambulba sept. 7 és 21én. Végre Pest, Buda és O-Buda közt jár napközben minden két órában Buda gőzös minden nap.

A' Pestről Pozsonyba és Bécsbe menő gőzösek a' Buda városi lakosok kényelme végett mint eddig a' bombatérnél megállnak 's ott a' t. cz. utazókat felveszik. A' nagyobb pogyászokat egy nappal előbb Pesten az ügyszobában tétetvény mellett kell feladni, 's hacsak lehetséges, az utjegyeket is ott váltani. Pesten sept. 15öjén 1844. A' Gőzh. hiv.

Dunavizitálás: sept. 19kén 8' 2' 6" a' 0' 16lett.